

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (مقدمه)

استعمال لفظ مشترک ۳

جلسه ۳۰

استاد جیدی

استعمال یک لفظ برای دو معنی در صورتی امکان دارد که:

اولاً: یک بار لفظ واحد، فانی در یک معنی لحاظ شود و سپس در یک استعمال دوم، فانی در معنای دوم لحاظ شود.

ثانیاً: لحاظ کردن لفظ در یک استعمال واحد برای مجموع دو معنی و لو به صورت مجازی جایز است. مانند اینکه در آینه به تصویر دوشیء که با هم هستند در آن واحد نگاه شود.

تنبیها

اول: در عدم جواز استعمال لفظ واحد در دو معنی، فرقی نیست که این دو معنی، حقیقی باشند یا مجازی و یا مختلف؛ چرا که مانع، یعنی تعلق دو لحاظ در آن واحد به یک ملحوظ واحد، در همه‌ی سه صورت مزبور وجود دارد و لذا این عدم جواز، اختصاص به لفظ مشترک ندارد.

دوم: استعمال لفظ در تنبیه و جمع جایز است بگونه‌ای که از کلمه‌ی عینین فردی از عین باصره و فردی از عین نابغه قصد شود. لفظ عین به صورت تنبیه در دو معنی به کار رفته است: چشم و چشمه.

خلاصه: تنبیه و جمع بالقوه، مانند تکرار واحد به وسیله‌ی ادات عطف می‌باشند و اگر گفته شود: عینان، مانند تکرار دو بار گفتن عین عین است.